

VALİ TEOMAN ÜNÜSAN'IN

Ardından

(İki Anı Bir Öğüt)

Muzaffer DİLEK / E. Danıştay Üyesi - Vali

"Eğer bir kamu görevlisi görevini yapamaz hale getirilmiş veya meslek etiğine aykırı uygulama ve davranışlara muhatap olmuşsa, bu olumsuz durumu kabullenip akla uydurmamalıdır. Bu ve benzeri durumlarda önünde emeklilik veya istifa gibi iki onurlu yol vardır."

İçişleri Bakanlığının renkli simalarından meslek büyüğüm Teoman Ünüsan, 19 Eylül 2023 tarihinde Ankara Gölbaşı'ndaki evinde vefat etti ve Ballıkpınarı Mahallesi'ndeki mezarlıkta toprağa verildi.

1 940 yılında Konya'da doğan merhum Teoman Ünüsan, 1963'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirmiştir. İçişleri Bakanlığında, idarecilik mesleğine başlamış; sırasıyla Ula, Silopi, Yalvaç, Avanos ve Fatsa ilçelerinde Kaymakamlık yaptıktan sonra, İçişleri Bakanlığının merkez teşkilatında görev almıştır. 1984-1988 yıllarında İller Bankası Genel Müdü-

rü, 1988-1990 yıllarında ise Mersin Valilisi olarak hizmet vermiştir.

Mersin Valisi olarak görev yaptığı sırada emekliliğini isteyerek görevinden ayrılan Teoman Ünüsan, bir müddet sonra yeniden mülki idare mesleğine dönmüş ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne atanmıştır. Daha sonra İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığına getirilen Teoman Ünüsan, bu görevde iken (31 Ekim 1995- 6 Mart 1996 tarihleri arasında) genel seçimler sırasında İçişleri Bakanlığı görevine getirilmiştir. Seçimlerden sonra tekrar bürokrasi-deki görevine dönmüş 28 Temmuz 1997 tarihinde ikinci defa emekliliğe ayrılmıştır. 2004 yılında başlayan üçüncü dönem kamu görevi statüsü, Etik Kurulu Üyeliği olmuştur.

Merhum Teoman Ünüsan'la tanışmamız onun ikinci emeklilik yıllarına

denk gelen 2000 yılında oldu. 1988 yılında Mülkiye Teftiş Kurlunun mülkiye müfettişleri için Mersin'de düzenlediği meslek içi eğitim toplantısı münasebetiyle Valilikçe verilen resepsiyon sırasında aynı salonda, ancak oldukça uzak mesafede bulunmuş olmam dikkate alınmaz ise, 16 yıldan fazla süren müfettişlik görevim sırasında, onunla hiç karşılaşmadım. Özetle Merhum Vali'yle ikbal günlerinde değil, emeklilik yaşamında tanıştım ve rahat, samimi ve insani tavırlarından dolayı onu sevdim.

1988 yılında Mersin'de yapılan Mülkiye Müfettişleri eğitim toplantısı sırasında ev sahibi olarak aramıza katılan Vali Teoman Ünüsan'ın rahat ve umursamaz gibi anlaşılabilir tavırlarının, bazı arkadaşlar tarafından eleştirildiğini hatırlıyorum. Yıllar sonra onu tanıdığımda duruş

ve davranışlarının doğal ve samimi olduğunu gördüm. Bana göre bu eleştirilerin kaynağında, iki yıl önce aynı il’de yapılan seminere ev sahipliği yapan Vali Sayın Sebahattin Çakmakolu’yla mukayese edilmesi pratiği vardı. Sayın Çakmakolu’nun çok zarif bir meslek büyüğümüz olduğu asla tartışılmaz. Ancak merhum Teoman Ünüsan’ın da renkli, doğal, mütevazı ve farklı bir kişilik olduğunu onu yakından tanıyınca anladım. Yani farklı özellikleri olan iki insanı mukayese etmek esasen yerinde değildi. Olsa olsa duruş ve davranışları farklı "iki iyi insandan" söz edilebilirdi. Gerçek bu olsa da o, yine de bazı arkadaşların eleştirisine maruz kalmıştı.

Teoman Ünüsan’ı emekli olduğu yıllarda daha yakından tanıdım, belli aralıklarla da olsa sohbet etme fırsatım oldu. Bu konuşma ve sohbetler sırasında onun farklı bir insan olduğunu gördüm. Aradan geçen 23 yıldan sonra vefatını öğrendiğimde, onun benimle paylaştığı birkaç anımı da dahil ederek bir yazı yazmayı düşündüm. Ancak araya yakınlarımdan birinin ölümü ve sağlık sorunları girdiği için düşündüğüm yazıyı ancak Aralık ayında yazabildim.

Yukarıda da değindiğim üzere merhum Vali’yi, onun emeklilik döneminde tanıdım. Mülkiye Müfettişi olarak üstlendiğim İçişleri Bakanlığı Genel Sekreterliği görevim sırasında çalıştığım büroya sık sık gelirdi ve uzun sayılabilecek bir süre konuşum olurdu. Ben rutin işlerime devam ederken onunla değişik konularda sohbet ederdik. Bu sohbetler benim işleri bir miktar aksatsa ve uzatsa da buna değerd. Esasen acil işleri aksatmamam için de beni sürekli ikaz ederdi.

Bana uğradığı bir gün çok uzun süren bir sohbetimiz oldu. Bu arada, çay söyledim. Bana, “Sigaran yok mu?” dedi. Ben de çekmeden paketi çıkartıp ikram ettim ve tekrar yerine koydum. Bir süre sonra yeniden sigara istedi, ben ikram edip sigarayı yerine koymak üzere iken, “Ne saklayıp duruyorsun paketi koy şuraya” diye bana şakayla sitem etti. Ben de “Sayın Bakanım, anladığım kadarıyla sigara size sağlık nedeniyle yasak edilmiş, onun için ortadan kaldırdım” gibi bir şeyler söyledim (O yıllarda sigara yasağı yoktu ve ben içmesem de misafirler için sigara bulundururdum). Boş ver gibilerden elini salladı! Ve bu sohbet sırasında kendi meslek hayatını anlattı ve konu valiliğe geldi.

Kendi durumuyla ilgili olarak, “Turgut Özal’ın kurduğu ilk Hükümet sırasında valiliğe gidebilecekken bunu istemediğini ve İller Bankası Genel Müdürlüğü görevine atandığını; valiliğe gitmesi halinde örneğin Muş Valiliği veya benzer ildeki bir göreve atanacağını, burada dört yıl kadar çalıştıktan sonra bir de deniz görsün diye, örneğin Rize

Valiliği görevi ekleneceğini, böylece Ankara’dan yedi yıl gibi bir süre uzak kalacağını ve bu kadar uzun süre Ankara’dan ayrılmak istemediği için ilk kararnamede valilik için girişimde bulunmadığını; dört yıl süren Genel Müdürlük görevinden sonra 1988 yılında Mersin Valiliğine atandığını, ancak kısa süre sonra bu görevde aradığını bulamadığını; görev sırasında politik taleplerle idari gerekleri dengelemek isterken yerel politikacıları mutsuz ettiğini, sonuç olarak taşradaki idarenin fiili işleyiş durumundan sıkılarak 1990 yılında Merkez Valiliğine atanmayı istediğini, ancak bu isteğinin de merkezi idare tarafından kabul görmediğini; geriye emekliliğini istemek ten başka seçenek kalmadığını” anlatmıştı.

Hükümet tarafından merkez valiliğine atanma isteği uygun bulunmayınca bu defa da Anavatan Partisi İl Başkanını Valilik makamına davet ederek, kendisine, “Sayın Başkan, Valiliğin icraatlarından memnun olmadığınızı tahmin ediyorum, ben de yönetim tarzımı sizin beklentilerinizi karşılayacak şekilde esnetemi-

yorum, bu durum karşısında parti teşkilatı olarak siyasal kanallardan siz de girişimlerde bulunun da Merkez Valiliği görevine döneyim” dediğini; İl Başkanının ise kendisinden memnun olduklarını söyleyerek yaptığı öneriye itiraz ettiğini, böyle söylemesine rağmen Mersin Anavatan Partisi teşkilatının valilik icraatından hoşnutsuzluğunu bildiği için bu öneriyi yaptığını, sözlerine eklemişti.

Bu anlattısından, valilik görevinde aradığını bulamadığını, yerel politikacıların yerli yersiz talepleriyle uğraşmak istemediği anlaşılıyordu. Gülerek, “Merkez Valiliğine bile atanmayı beceremediğini, ancak emekli olmak suretiyle Ankara’ya dönebildiğini (!)” esprili bir dille açıklamıştı.

Valililerle ilgili olarak: “Bizim bazı meslektaşlar göreve atanmalarından üzerinden fazla zaman geçmeden, mesela 3-4 ay içinde, atandığı sırada iktidarda olan partinin/partilerin yerel mensuplarına gereğinden fazla yaklaşıyorlar. Dolayısıyla yerel politikacılara ve iktidardaki partiye/partilere karşı ilgilerini açıkça ortaya koyma çabasına giriyorlar. Bu gereksiz çabalar sonucu kısa süre içinde kendilerini tartışmaların bir tarafı olarak bulabiliyorlar. Oysa sadece işlerine baksalar ve ona yoğunlaşsalar en az iki yıl valilik yapabilirler. Gereksiz yere ve çoğu zaman yerel siyasetçilerden açık bir beklenti olmadığı halde tarafını belli edecek şekilde ortaya konulan tutum ve davranışlar sonucu hem iktidar partisinin siyasal kliklerinin hem de muhalif siyasal partilerin hedefi haline geliyorlar. Böyle bir durumda kısa süre içinde ya görevden alınıyorlar ya da görev yerleri değiştiriliyor veya tartışmalı bir şekilde ve

huzursuz bir atmosfer içinde görev yapma durumunda kalıyorlar” görüşünü dile getirmişti.

Bu sözlerin ardından, beni kast ederek “Sen, bu Devletin elinden biraz zor kurtulursun kehanetinde” bulunmuştu.

Merhum Vali’nin bu kehaneti, benim açımdan bir bakıma gerçekleşmişti(!) İçişleri Bakanlığı Genel Sekreterliği görevimden sonra 2000 yılında başlayan Valilik ve Danıştay Üyeliği görevim, Danıştay’da 2012 yılında Fetullahçıların kendine yakın üyelere yer açmak için Danıştay içinde oluşturdukları bir kliğin etkisiyle, Birinci Dairedeki görevimden alınarak yeni kurulan 14. Daire Üyeliğinde görevlendirilinceye kadar 12 kesintisiz yıl devam etti. Kurumsal teamüllere aykırı bu uygulamaya tepki olarak yeni göreve başlamadım ve görevden istifa edip emekliliğimi istedim. Özetle, kamusal hayatımı kendi kararım ile yaş haddinden önce bitirmiş oldum. Sanırım bu kararı almamda, Hocamız Prof. Dr. Muammer Aksoy’un, 1972 yılında ‘Temel Haklar ve Özgürlükler’ dersinde söylediği şu sözler etkili oldu: Hocamız, “Eğer bir kamu görevlisi görevini yapamaz hale getirilmiş veya meslek etiğine aykırı uygulama ve davranışlara muhatap olmuşsa, bu olumsuz durumu kabul lenip akla uydurmamalıdır. Bu ve benzeri durumlarda önünde emeklilik veya istifa gibi iki onurlu yol vardır.” demişti. Merhum Vali’nin, benimle ilgili kehaneti de bu yolla tecelli etmiş oldu (!) Yani kamusal görevim kendi isteğimle son buldu.

Merhum Vali’nin, bir başka ziyaretinde yine uzun uzun sohbet ettik. Bu arada ben, “Sayın Bakanım

Gölbaşı’nda nasıl vakit geçiriyor-sunuz?” diye sordum. O rahat ve babacan tavrıyla “vakit geçirme sorunum olmuyor, yakın çevrede çalışan işçilerle sohbet ediyorum, onlarla günlük sorunları ve çeşitli memleket sorunlarını tartışıyoruz, günlük işlerde çalışan bu insanların ilginç düşünceleri ve görüşleri var” demişti.

Huzurunun sonsuz olmasını ve Allah’ın rahmetini esirgememesini dilediğim Merhum Vali Teoman Ünüsan’ın, benimle paylaştığı görüş ve düşüncelerinden hareketle bu yazıyı yazma ihtiyacı duydum. Bir yönüyle de geçmişin hatırına ona veda amacıyla. Genel anlamda onunla ilgili bilgilerim sınırlı olsa da insani taraflarıyla beni etkilediğini söyleyebilirim. Ölümüyle ve geçmişiyile ilgili bilgi edinmek için interneti taradığımda, Karaman’da yayımlanan yerel bir haberle, nerede yayımlandığını anımsamadığım bir başka yerel gazetede yer alan kısa bir haberden başka bir bilgiye ulaşmadım.

Onca görev içinde geçmiş bir ömür bitiyor, ‘bir varmış bir yokmuş’ oluyor. Vefatından sonra, o da şanslıysa televizyon yayınlarının altında geçen bir cümle ölüm haberi veya internet medyasında yayımlanan kısa ölüm ve özgeçmiş dair yazılardan başka geriye bir şey kalmıyor. Şair Baki’nin dediği gibi: “Avâzeyi bu âleme Dâvûd gibi sal Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sada imiş” diyerek bitirelim.

Merhum Vali Teoman Ünüsan’a Allah’tan rahmet ve sonsuz huzur dilerken, onu, kendi tanıdığım kadarıyla anlatmaya çalıştığımı bir kez daha yinelemek isterim.

4 Aralık 2023